

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلسله عقیده اسلامی ۱۵

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على
رسول الله و على آله و اصحابه الى يوم الدين و
اما بعد :

مسلمان اعتقاد دارد که قرآن کریم کتاب خداست که بر
بهترین فرزند آدم و افضل پیامبران، حضرت محمد صلی الله
علیه وسلم نازل شده است. همانطور که قبل از او برای سایر
پیامبران کتب دیگری از جانب خداوند، نازل شده است.

مسلمان معتقد است که قرآن کریم تمام کتب گذشته (احکام
آنها) را منسوخ کرده و به مشروعیت آنها خاتمه داده است.
همانطور که بوسیله رسالت ختمی مرتبت صلی الله علیه
وسلم رسالت تمام پیامبران گذشته نیز پایان پذیرفته است.
مسلمان عقیده دارد که قرآن، حامل ارزنده ترین احکام الهی
است و خداوند که نازل کننده آن است، سعادت دینی و
دنیوی کسی را که به آن عمل کند، بیمه کرده است. و کسی
را که از آن رو بگرداند و به اوامر و نواهی آن توجه نداشته
باشد، تهدید به شقاوت در دنیا و آخرت نموده است.
همچنین فرد مسلمان ایمان دارد که قرآن تنها کتابی است که
خداوند، آن را از هر تغییر و تحول بیمه کرده و دوام و بقای
آن را تا آخرین لحظات پایانی جهان، به عهده گرفته و فرموده
است که در پایان آن را به سوی خود، به آسمانها خواهد برد.

این عقیده و باور مسلمان، برگرفته از دلایل عقلی و نقلی
است که به شرح و بسط آن می پردازیم.

دلایل نقلی:

خداوند در آیه 1 سوره فرقان از وجوب ایمان به قرآن خبر
داده و فرموده است:

﴿تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ
لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا﴾

«بسیار بابرکت و بزرگوار است آن خدایی که قرآن
(جداکننده حق از باطل) را بر بنده خود (محمد) نازل کرده
است. تا جهانیان را بوسیله آن بیم دهد. (و آنرا بگوش
جهانیان برساند)».

و در آیه 3 سوره یوسف می فرماید:

﴿خُنْ نَقْصُ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ
هَذَا الْقُرْآنَ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنِ الْغَفْلِينَ﴾
«ما از طریق وحی این قرآن، بهترین داستانها را برای تو
بازگو می کنیم (تو را بر آنها مطلع می گردانیم) زیرا تو قبل از
بیان آنها (از احوال گذشتگان) بی خبر بودی».

در آیه 105 سوره نساء می فرماید:

﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ بِالْحَقِّ لَتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا
أَرْسَلَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَافِينَ حَصِيمًا﴾

«ما کتاب قرآن را (که بیانگر هر چیز حق است) بحق بر تو نازل کرده‌ایم تا تو طبق رهنمودهای خدا، میان مردم قضاوت کنی و هرگز مدافع خیانتکاران نباشی».

و در آیات 15 و 16 سوره مائده می‌فرماید:

﴿يٰۤاَهْلَ الْكِتٰبِ قَدْ جَاۤءَكُمْ رَسُوْلُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيْرًا مِّمَّا كُنْتُمْ تُخْفُوْنَ مِنَ الْكِتٰبِ وَيَعْفُوْا عَنْ كَثِيْرٍ ۚ قَدْ جَاۤءَكُمْ مِنَ اللّٰهِ نُوْرٌ وَكِتٰبٌ مُّبِيْنٌ ۝۱۵ يَهْدِيْ بِهٖ اللّٰهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوٰنَهٗ سُبُلَ السَّلٰمِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ بِاِذْنِهٖ وَيَهْدِيْهِمْ اِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ۝۱۶﴾

«ای اهل کتاب (یهود و نصارا)! پیامبر ما (محمد) بسوی شما آمده، تا بسیاری از احکام کتب شما (تورات و انجیل) را که پنهان نموده‌اید، برایتان روشن سازد و از بسیاری چیزها (که پنهان ساخته‌اید و فعلاً مورد نیاز نیست) صرف نظر نماید».

از سوی خدا نوری (که پیغمبر است) و کتاب روشنگری (که قرآن است) نزد شما آمده است. خداوند به آن (کتاب) کسانی را که طالب خشنودی او هستند، هدایت می‌کند. و آنان را از تاریکی‌ها (جهل و نادانی) بیرون، و به سوی نور (ایمان و علم) می‌برد و ایشان را به راه راست هدایت می‌کند. و در آیات 123 و 124 سوره طه می‌فرماید:

﴿فَمَنْ اَتَّبَعَ هُدٰىيَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقٰى ۝۱۴۰ وَ مَنۢ اَعْرَضَ عَنۢ ذِكْرِيْۤ اِنَّ لَهُۥ مَعِيْشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهٗ يَوْمَ اَلْقِيَمَةِ اَعْمٰى ۝۱۴۱﴾

«هر کس از هدایت و رهنمودهای من پیروی کند، گمراه و بدبخت نخواهد شد. و هر کس از یاد من روی بگرداند، (از احکام کتابهای آسمانی دوری گزیند) زندگی او (در دنیا) سخت و ناملایم خواهد شد و روز قیامت (هم) او را نابینا محسور خواهیم کرد».

و در آیات 41 و 42 سوره فصلت می‌فرماید:

﴿لِكِتٰبٍ عَزِيْزٍ ۝۱۴۱ لَا يَأْتِيْهِ الْبٰطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهٖ ۚ تَنْزِيْلٌ مِّنۭ حَكِيْمٍ حَمِيْدٍ ۝۱۴۲﴾

«قرآن کتاب ارزشمند و بی‌ظیری است. هیچ‌گونه باطلی از هیچ جهتی متوجه آن نخواهد شد. قرآن از جانب خداوند با حکمت و ستوده نازل شده است».

و در آیه 9 سوره حجر می‌فرماید:

﴿اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَاِنَّا لَهُۥ لَحٰفِظُوْنَ ۝۹﴾

«همانا ما قرآن را فرو فرستادیم و خود ما از آن پاسداری می‌کنیم (تا روز قیامت آن را از دستبرد دشمنان آن را محافظت می‌کنیم)».

2- رسول خدا صلی الله علیه وسلم درباره وجوب ایمان به قرآن، خبر داده است. حدیثی که از لحاظ سند، حسن است

در ابوداود، و ترمذی و ابن ماجه چنین می‌گویند: «ب» ای مردم! آگاه باشید که (خداوند) کتاب (قرآن) و مطالبی مانند آن را به من عطا کرده است».

در حدیثی دیگر، آن حضرت صلی الله علیه وسلم می‌فرماید: «غبطه و حسد بردن روا نیست مگر درباره دو شخص. یکی آن کسی که خداوند به او توفیق داده که صبح و شب قرآن تلاوت کند. دوم کسی که خدا به او ثروت داده و او صبح و شب ثروتش را در راه خدا انفاق می‌کند» (بخاری).ش

در حدیثی دیگر می‌فرماید: «اگر موسی و عیسی از زنده بودند، چاره‌ای نداشتند جز این که از من پیروی کنند».

3- میلیونها انسان (در عصر حاضر) عقیده دارند که قرآن کتاب خداست و آن را برای پیامبرش (حضرت محمد) فرستاده است. و میلیونها نفر هر روز آن را تلاوت می‌کنند و آیات آن را حفظ می‌نمایند و به اوامر و نواهی آن عمل می‌کنند.

دلایل عقلی:

۱- قرآن حاوی علوم مختلف و گوناگون است، حال آنکه رسول خدا صلی الله علیه وسلم که قرآن بر وی نازل شده فردی امی و بیسواد بوده است و مطلقاً

خواندن و نوشتن، یاد نداشته و حتی سابقه حضور در هیچ مکتب و نزد هیچ استادی نداشته است.

می توان گفت قرآن در برگزیده علوم زیر است:

۱- علوم طبیعی

۲- علوم تاریخی

۳- علوم تشریعی و متعلق به قوانین دینی

۴- علوم نظامی و سیاسی

وجود علوم یاد شده در قرآن، خود دلیل مستند و معتبری است که قرآن کتاب وحی الهی است. زیرا عقل انسان، صدور این همه علم را از جانب يك فرد بیسواد و کسی که با خواندن و نوشتن ارتباطی نداشته، بعید و محال می داند.

۲- خداوند که نازل کننده قرآن است، تمام جن ها و انسها را برای ارائه کتابی مانند آن (قرآن) و حتی آوردن يك سوره مانند آن، به مبارزه طلبیده است.

همانگونه که تمام دانشمندان و سخنوران عرب را به مبارزه طلبید. ولی باید گفت همه کسانی را که قرآن، دعوت به مبارزه کرد، ناتوان شدند و از آوردن حتی يك سوره مانند آن، عاجز ماندند.

در آیه ۸۸ سوره اسراء در این باره می فرماید:

﴿قُلْ لِّیْنَ اَجْتَمَعَتْ اِلَاسُ وَالْجِنُّ عَلٰی اَنْ یَّاتُوْا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْآنِ لَا یَاتُوْنَ بِمِثْلِهٖ وَلَوْ کَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِیْرًا﴾

«ای پیامبر! بگو اگر همه انسانها و جن ها متحد شوند که کتابی مانند این قرآن بیاورند، هرگز نمی توانند. هر چند که همه پشتیبان یکدیگر باشند».

این تحدی (دعوت به مبارزه) قرآن، از یکسو و ناتوان ماندن مخالفین از سوی دیگر، دلیل بسیار مستند و محکمی است که قرآن کلام خداست نه کلام بشر.

۳- قرآن، خیلی زیاد از اخبار غیب خبر داده است. و تا کنون بسیاری از آن حوادث، مطابق پیش بینی های قرآن، بدون کم و کاست، تحقق پیدا کرده است.

۴- اگر تورات و انجیل از جانب خدا بر موسی و عیسی نازل شده اند، و همه صحبت آن را قبول دارند، پس چه کسی می تواند منکر نزول قرآن از سوی خدا شود؟ قرآن هم مانند سایر کتب گذشته از جانب خدا بر پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم نازل شده است. عقل انسان هم نمی تواند منکر نزول آن شود بلکه بالعکس، نزول قرآن را حتمی و واجب می داند.

۵- تمام پیش بینی های قرآن، بویژه اخبار غیبی ای که از وجود آنها خبر داده، يك به يك تحقق پیدا کرده اند همانطور که احکام و قوانین آن نیز در بوته آزمایش قرار گرفته و رفتاری که باعث عزت و کرامت و شرف انسان می شوند، در پرتوی احکام و قوانین آن، جنبه عینی به خود گرفته اند. دوران حکومت خلفای راشدین، بهترین گواه این مدعاست.

بعد از این اسناد و مدارك زنده و جاودان، دال بر آن که قرآن، کلام خداست که آن را بر بهترین فرزند آدم فرستاده است، نیازی به دلیل دیگر وجود ندارد.

ایمان به کتابهای آسمانی:

مسلمان به تمام کتابهایی که خداوند بر بعضی از پیامبران نازل کرده، ایمان دارد، و یقین دارد که آنها کلام خدا هستند،

خداوند آنها را به پیامبران خود وحی کرده تا آنها توسط آن (کتاب) دین و احکام خدا را ب مردم برسانند.

مهمترین این کتابها عبارتند از تورات که بر حضرت موسی علیه السلام و زبور که بر حضرت داود علیه السلام و انجیل که بر حضرت عیسی علیه السلام و قرآن کریم که بر ختمی مرتبت، حضرت محمد صلی الله علیه وسلم نازل شده اند. همچنین هر مسلمان ایمان دارد که از میان این چهار کتاب آسمانی، قرآن بزرگترین آنها و محافظ خطوط اصلی آنها است.

با نازل شدن قرآن، تمام ادیان گذشته منسوخ شدند، قرآن هم ناسخ و هم محافظ خطوط اصلی آنهاست. این ایمان و باور مسلمان بر گرفته از دلایل نقلی و عقلی است که به شرح و بسط آنها می پردازیم.

دلائل نقلی:

۱ - خداوند در آیه 136 سوره نساء درباره ایمان آوردن

به کتابهای مذکور، امر فرموده و می فرماید:

﴿يَتَّخِذُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ءَامِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ

وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ

الَّذِي أُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ﴾ ای کسانی که ایمان

آورده اید! به خدا و پیامبرش (محمد) و کتابی که

بر پیغمبرش نازل کرده (قرآن) و به کتابهایی که

جلوتر (از قرآن) نازل کرده، ایمان بیاورید.

۲ - خداوند در آیات 2 تا 4 سوره آل عمران، از وجود

این کتب، خبر داده و فرموده است:

﴿اللّٰهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ﴿١﴾ نَزَّلَ عَلَيْكَ

الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنزَلَ التَّوْرَةَ

وَالْإِنْجِيلَ ﴿٢﴾ مِنْ قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَأَنزَلَ الْفُرْقَانَ ﴿٣﴾

«جزا الله، معبودی وجود ندارد. او زنده و پاینده و متصرف

(در امور عالم) است. او (کسی است که) قرآن را بر تو (ای

محمد) نازل کرده است که مشتمل بر حق است. قرآن

کتابهای (آسمانی) قبل از خودش را تصدیق می کند.

خداوند، قبل از قرآن (کتابهای) تورات و انجیل را برای

هدایت مردم فرستاده است. و (چون منحرف شوند)، قرآن

(جداکننده حق از باطل) را فرو فرستاده است».

و در آیه 48 سوره مائده می فرماید:

﴿وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ

مِّنَ الْكِتَابِ وَمُهِيمًا عَلَيْهِ﴾ «(ای پیامبر) بر تو کتاب

(کامل و شامل قرآن) را نازل کردیم که (در همه احکام و

اخبار خود) ملازم حق و تصدیق کننده کتابهای پیشین و

شاهد (بر صحت و سقم) و حافظ (مسایل اصولی)

آنهاست».

و در آیه 163 سوره نساء می فرماید: ﴿وَأَتَيْنَا دَاوُدَ زُبُورًا

﴿١٦٣﴾ «و به حضرت داوود کتاب (آسمانی) زبور را عطا

کردیم».

در آیات 192 تا 196 سوره الشعراء می فرماید:

﴿وَإِنَّهُ لَنَزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٢﴾ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِيرُ

﴿١٩٣﴾ عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ

مُبِينٍ ﴿١٩٥﴾ وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٩٦﴾ هَٰمَانَا قرآن از

جانب پروردگار جهان فرو فرستاده شده است حضرت

جبرئیل آنرا، بر قلب تو نازل کرده است. تا تو از بیم

دهندگان باشی. که بزبان عربی روشن می باشد (وصف) این

قرآن در کتب پیشینیان (تورات و انجیل) موجود است».

و در آیات 18 و 19 سوره اعلی آمده است: ﴿إِنَّ هَٰذَا لَفِي

الصُّحُفِ الْأُولَىٰ ﴿١٨﴾ صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ ﴿١٩﴾

«این گفتار (سخنان قرآن) در کتب پیامبران پیشین مانند

صحف ابراهیم و تورات موسی ذکر شده است».

۳ - در احادیث و روایات بسیاری که از آن حضرت

صلی الله علیه وسلم نقل شده، از وجود این کتب

سخن گفته است. در روایتی از بخاری چنین آمده

است: رسول اکرم صلی الله علیه وسلم خطاب به

یارانش فرمود: «مدت زمان بقای شما مسلمانان

(در پابندی به احکام دین) نسبت به مدت زمان

امت های گذشته به اندازه وقت نماز عصر تا

مغرب است. برای یهود تورات نازل شد، آنها تا

نیمه روز به آن (دستورات و احکام آن) عمل

کردند. بعد از آن اظهار عجز نمودند. بهر کدام از

آنها (یهودیان) يك قیراط پاداش داده شد. و به

نصرانی ها انجیل عطا شد. آنها از نیمه روز (ظهر)

تا پایان نماز عصر، به آن عمل کردند بعد ناتوان

شدند. بهر کدام يك قیراط پاداش داده شد.

برای شما مسلمانان قرآن نازل شد. بعد از عصر تا غروب

آفتاب، بر آن عمل کردید ولی بهر کدام از شما دو قیراط پاداش

داده شد. اهل کتاب (یهود و نصاری) اعتراض کردند و

گفتند: مسلمانان از ما مدت کمتری عمل کردند، چرا پاداش

بیشتری دریافت کردند؟ خداوند فرمود: (آیا با شما ظلم شده

است؟ گفتند: خیر. خداوند فرمود: این فضل و کرم من

است. بهر کدام که خواسته باشم می دهم.

در حدیثی دیگر از بخاری، چنین آمده است:

«خُفِّ عَلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْقُرْآنُ، فَكَانَ يَأْمُرُ بِدَوَائِبِهِ فَيُتَسَرَّجُ، فَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ (التَّوْرَاتِ وَالزَّبُورِ) قَبْلَ أَنْ تُسَرَّجَ دَوَائِبُهُ، وَلَا يَأْكُلُ إِلَّا مِنْ عَمَلٍ يَدُو»

«در قرائت زبور به داوود تخفیف داده شد. او همواره دستور می داد که اسبهایش را ماساژ دهند و در آن فاصله زمانی شروع بخواندن زبور می کرد و قبل از آنکه کار ماساژ دادن اسبها به پایان رسد، او تلاوت تورات یا زبور را به پایان می رسانید».

در حدیثی دیگر از بخاری چنین آمده است: «لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَهُوَ يَتْلُوهُ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ...» «سواي دو شخص، کسی دیگر ارزش آنها ندارد که بر او حسد برده شود. یکی شخصی که خداوند به او علم قرآن عنایت فرموده و او صبح و شب آن را تلاوت می کند و...»

در حدیثی دیگر، پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: «تَرَكَتُ فِيكُمْ مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِ لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي: كِتَابُ اللَّهِ وَسُنَّةُ رَسُولِهِ» «من دو چیز را در میان شما می گذارم. اگر بعد از من به آنها عمل کنید، هرگز گمراه نخواهید شد. یکی کتاب خدا (قرآن) و دیگری سنت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم»

(حاکم در مستدرک این حدیث را نقل کرده، این حدیث صحیح است و امام مالک هم آنرا روایت کرده است). بخاری در حدیثی دیگر روایت می کند: «قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: لَا تُصَدِّقُوا أَهْلَ الْكِتَابِ، وَلَا

تُكَذِّبُوهُمْ وَقُولُوا: (أَمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَإِلَهُنَا وَإِلَهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ)

«رسول اکرم صلی الله علیه وسلم فرمودند: اهل کتاب را نه تصدیق نمایید و نه تکذیب کنید. (بلکه) بگوئید ما به قرآن که بسوی ما نازل شده و آنچه که بر شما نازل شده است، (به همه) ایمان داریم. معبود ما و شما یکی است و ما مطیع اوامر او هستیم».

۴ - میلیونها عالم و فرزانه و اهل ایمان در هر عصر و زمان اعتقاد کامل داشته و دارند که خداوند کتابهایی برای پیامبران خود، یعنی بهترین فرزندان آدم فرستاده و بسیاری از صفات، اخبار غیب، احکام دینی و وعده و وعید خود را در آنها بیان کرده است.

دلایل عقلی:

۱ - ناتوانی انسان و نیاز او به اصلاح جسم و روح اقتضا می کند که کتابهایی مشتمل بر احکام خداوند و قوانینی که تحقق بخش هنر و زیبایی انسان هستند و راه تأمین نیازهای دنیا و آخرت را به او می آموزند، برایش فرستاده شود.

۲ - از آنجا که پیامبران واسطه بین خدا و بندگان او هستند و مانند سایر انسانها عمری محدود دارند و روزی باید زندگی را بدرود حیات گویند، اگر

رسالت و مأموریت آنان در قالب داشتن کتاب نباشد، پس از رحلت آنان، احکامی را که مأمور تبلیغ آن بودند، از بین خواهند رفت. و مردم بدون واسطه خواهند ماند. و هدف اصلی وحی و رسالت از دست خواهد رفت. پس بدون کوچکترین تردیدی باید گفت وضعیت یاد شده اقتضا می کند که کتب (آسمانی) باید در میان انسانها وجود داشته باشد تا با مراجعه به آن منشورهای آسمانی، راههای حصول به سعادت را دریابند.

۳ - اگر پیامبری که مردم را به سوی خدا دعوت می کند، حامل کتاب آسمانی که در برگیرنده احکام و هدایت و رهنمودهای متعالی است، نباشد، تکذیب و انکار رسالتش برای مردم آسان خواهد بود. پس این وضعیت، یعنی اتمام حجت برای مردم (از سوی خدا) مقتضی وجود کتب آسمانی در میان آنها می باشد.